

A VERSMONDÓLÁNY

Egyébként kiskoromban tisztára olyan volt az agyam, mint a szivacs. Emlékszem, az ovis évváró ünnepségen a terem közepére ültettek, én meg elmondtam a *Kis gömböcöt*. Az volt a csoport kedvenc meséje, és csomószor meghallgattuk, szóval így megjegyeztem. De az volt a pláne az egészben, hogy az óvónők ideadták a könyvet, és azt mondták, csináljak úgy, mint aki olvas. A szülőknek totál leesett az álla. Jól átbasztunk mindenkit. A műsor végén kábé megrohamozták anyámat. Tudni akarták, hogy lehet, hogy még csak jövőre leszek iskolás, de már folyékonyan tudok olvasni. Anyám meg csak adta a hülyét. Behaltam az egészen, de komolyan.

Azt hiszem, mindenki azt gondolta, hogy színésznő leszek. Vagy minimum ez a nagy álmom. Merthogy kábé bármit rám lehetett bízni. Versmondást az évnyitón meg az évvárón, műsort október huszonharmadikán és március tizenötödikén, ünnepi köszöntőket, mindent, amit akarsz. Soha nem voltam lámpalázás, és gyorsan megtanultam a szövegemet.

Az áltis színjátszókört egy hatvanas nyanya vezette, a Gabi néni, aki már első alkalommal közölte, mit adunk elő abban az évben. Azonnal ki is osztotta a nagyobb szerepeket a felsősök között, akik évek óta jártak ide, és már benyalták magukat a meleg szarig. Az első két-három évem ezért elég gyatra volt, mert csak statisztálni lehetett, rohángálni a kellékekért meg díszletet festeni. De láttam én a Gabi néni, hogy nem fogja azt komolyan venni, aki nem hajlandó elvégezni a kulimunkát, és mindjárt játszani akar.

Volt például egy osztálytársam, a Kalapos Liza, ott ült velem a harmadikban, és nézte, hogy osztja szét a jó szerepeket a Gabi néni a hetedikesek meg a nyolcadikosok között. Azt mondta, hogy jó, akkor ő majd visszajön hetedikben. Vissza is jött, de a Gabi néni ugyanúgy átnézett rajta, mint a kicsiken a szereposztáskor. Onnan kezdve egyébként nem szólt hozzám a Kalapos Liza. Gondolom, mert én kaptam szerepet, ő meg nem.

Aztán gimiben meg egy totál másféle tanár vezette a színjátszókört, eleinte nem is bírtam. Lipcsey tanárnőnek hívták, és folyton ilyen hülye játékokat játszatott velünk. Tökre úgy tűnt, hogy esze ágában sincs előadatni velünk bármit is. Aztán persze egy félévnyi baszakodás után csak elkezdünk komolyan dolgozni. Mindenkinek meg kellett tanulnia egy verset,

amit aztán elszavaltunk. És abból ő már tudta, hogy milyen szerepet bízhat rá valakire.

De elég furán csinálta ezt a szereposztást. Előfordult, hogy valaki egy ilyen négysoros kis szart mondott csak, de komolyan, két percet foglalkozhatott vele, hogy megtanulja, és főszerepet kapott. Más meg bemagolt valami kétoldalas hosszú verset, és statisztált. Én elsőre nem kaptam rendes szerepet, csak statisztálhattam. Hiába vertem a nyálam, hogy én mindig főszerepeket játszottam az előző sulimban, nem hatotta meg.

Biztos voltam benne, hogy olyan ez is, mint a Gabi néni volt. Hogy kilenc-tizedikben csak a kulimunkát lehet csinálni, és majd tizenegy-tizenkettőben lehet rendes szerepeket kapni. Aztán kiderült, hogy volt olyan kilencedikes, aki beszélős szerepet kapott, és volt végzős, aki meg semmit. Akkor már azt gondoltam, hogy mindenféle csókosnak adja a jó szerepeket, gazdag gyerekeknek meg a tanárok kölkeinek, és az egész versmondós válogatás is egy büdös nagy kamu. Csak azért csinálja, hogy igazságosnak tűnjön.

Aztán ahogy mentek a próbák, kiderült, hogy nem. Mert a Lipcsey igazából kurvára értett ehhez a dologhoz, és tökre igaza volt, hogy azoknak adta a jó szerepeket, akiknek. Például én azt hittem, hogy az a csávó, aki négysoros verssel jön, az nem érdemel meg egy főszerepet, mert úgyse fogja tudni megjegyezni az egész szövegét. De megtanulta, baszd meg. Kurvára tudta.

Egész nyáron azon agyaltam, hogy ha valakinek van memóriája, meg minden, mi a faszért nem tanul meg egy normális hosszúságú verset a válogatóra. Azt hiszem, egyszerűen nem volt kedve hozzá. Vagy az volt a kedvenc verse, és tudta, hogy azt ő tudja a legjobban elmondani a világon. Hogy az a négy sor, ha ő mondja, többet ér, mintha bárki más fejből felmondaná az egész kibaszott *Háború és békét*.

Na, akkor esett le, hogy csak egy felkapaszkodott versmondólány vagyok.

A tizedik jóformán még el se kezdődött, de én már utáltam színjátzóra gondolni. Minden péntek délután úgy osontam ki az iskolából, mint egy lógós gyerek. A metrőig ismételttem magamban, hogy a Lipcseynek fel se fog tűnni, hogy nem vagyok ott, vagy ha mégis, hát oda se baszik rá.

Aztán november közepén összefutottunk a tanári folyosón véletlenül, és megkérdezte, hogy ugye még járok a színjátzó körbe. Én meg reflexből rávágtam, hogy hát persze, csak kicsit összesűrűsödtek a dolgaim, tudja, hogy van ez, sokat kell tanulni, meg beteg is voltam. Amikor elköszöntünk egymástól, fogalmam sem volt, miért kamuztam neki, miért nem mondtam

meg, hogy minden megváltozott. Hogy kurvára nem akarok szerepelni semmilyen hülye darabban, mert remeg a lábam, ha belegondolok, hogy oda kell állnom a forró, vakító reflektorfénybe, ahol mindenki engem néz.

A januári válogatásra is csak azért mentem el, hogy a Lipcsey hivatalosan is kivághasson, mint macskát szarni. Szántsándékkal bele akartam sülni a szövegbe. De amikor végül sorra kerültem, nem bírtam direkt elbaszni, mert Lipcsey olyan kurva kedvesen ült ott, és mosolygott rám. Én hülye meg ösztönösen próbáltam kihozni magamból a maximumot. Hát, igen, ez van, ilyen gáz vagyok. Mindent nagyon komolyan veszek. Anyám is mindig ezt mondja, hogy ez a baj velem, hogy nem szarom le ezt meg azt. De hát mit csináljak, egyszerűen nem bírok semmit se félvállról venni. Lipcsey is bólogatott, és adott egy kis szerepet, a kurva anyját. Megköszöntem, aztán futottam a mosdóba. Még nem tudtam, hogy sírni fogok vagy hányni, de egyiket sem akartam a díszteremben, az egész színjátszó kör előtt intézni, érted.

Azt egy pillanatig sem hittem, hogy egy év alatt ennyit fejlődtem volna, mert marha sok régi színjátszós ballagott el előző évben. Szóval így csak a vákuum szippantott be, vagy mi.

Nem volt amúgy sok szövegem, hamar megtanultam. De nehezemre esett kinyitni a számat, és elmondani a részem a próbákon, hú, de nehezemre esett. Meg az is, hogy ha a színpad egyik végéből a másikba kellett mennem, olyan érzésem volt, mintha elefántlábakon járnék. Olyankor Lipcsey visszajátsszatta velünk az egészet, újra és újra elmondtam ugyanazt a két sort, és egyre rosszabbnak éreztem. Aztán amikor ötödjére is katasztrofális voltam, Lipcsey két ujjával megmasszírozta az ornyergét, és azt mondta, ugorjunk oda, hogy elhagytam a színt.

Az egyik ilyen próba után félrehívott megkérdezni, hogy mi van velem. Én meg csak álltam, lógó tagokkal, ernyedten, érted, mint egy marionettbábu, akinek a zsinórját épp nem rángatja senki.

– Mi volt ez, kérem? – ismételte Lipcsey. Sminkceruzával kihúzott szemöldöke a homloka közepére ugrott. Ilyen sminkceruzával rajzolta magának a szemöldökét, gondolom, mert amúgy nem nőtt neki rendes.

– Nem tudom – feleltem, és elnéztem oldalra, mert nem bírtam a Lipcseyre tekinteni, de a szememet lesütni sem akartam, mint egy hülye kisgyerek, akit rajtakaptak valamin.

– Megmondom én, mi volt. Olyan arccal állt ott a színpadon, mint aki citromba harapott, és csak pazarolta a többiek idejét, mert meg sem próbálta jól csinálni.

Most már lesütöttem a szemem.

- Egész félévben nem láttam. Most mégis itt van. Miért?
- Nem tudom – vontam vállat. És amúgy tényleg nem tudtam, kajakra. – Mindig színjátszós voltam.
- Maga tizedikes, idén kell fakultációt választania. Gondolkozott már, milyen irányban akar továbbtanulni?

Erre sem nagyon tudtam mit mondani. Marhára idegesítő volt egyébként, hogy folyton ezekkel jött mindenki. Hogy a fakultációk, meg az emeltek, meg a felvételi pontok. Amikor még csak tizedikesek voltunk, baszki.

– Nos, ha esetleg komolyan gondolná a színjátszást, össze kellene szednie magát. Biztos tudja, hogy a színműre nagyon nehéz bekerülni. Óriási túljelentkezés van. Dunát lehetne rekeszteni az önjelölt Júliákkal. Elsőre senkit sem vesznek fel. Sőt, hallottam már olyat is, hogy valakinek végül hatodjára sikerült.

Mintha az ember egy olyan vonatra várna, ami nemcsak hogy egyre többet és többet késik, de az sem biztos, hogy egyáltalán valaha megérkezik, gondoltam.

– A legtöbben először elmennek bölcsésznek, felveszik minorként a színházi stúdiókat, aztán évről évre megpróbálják a felvételit. Ha sikerül, örülnek, de ha nem, akkor sem maradnak ott üres kézzel – mondta Lipcsey. – De előre szólok, hogy a színműn az első két-három évben nem hagyják játszani az embert.

– Az még csak hagyján – nevettem. – Én az utána következő évek miatt aggódom.

– Ezt meg hogy érti?

– Attól félek, tanárnő, hogy rettenetesen rossz vagyok, és ezt mindenki tudja rajtam kívül – sóhajtottam. Aztán beszélni kezdtem, mintha átszakadt volna egy gát az agyamban, vagy valami ilyesmi. – Mi van, ha engem hatodszorra se vesznek fel a színműre, és a zsűritagok, ha csak meglátják a nevem a papíron, máris összenevetnek, hogy ezek szerint még mindig nem adtam fel. Sőt, attól félek, hogy végül valahogy felvesznek, és húsz év múlva a Nemzetiben, a nagymonológom közepén valaki feláll a közönségből, és kijelenti, hogy teljesen tehetségtelen vagyok. És az emberek, akik eddig elhitték, hogy jó színész vagyok, de csak azért, mert mindenkitől ezt hallották, és igazából magukban sose értették, mire fel ez a nagy felhajtás körülöttem, csatlakoznak hozzá, hogy tényleg, teljesen tehetségtelen vagyok. És a közönség elmegy az előadás közepén, mindenki visszaköveteli a jegy árát, galacsinokat dobálnak, én meg csak állok, és...

Eddig csak úgy ömlött belőlem a szó, levegőt se vettem. De valahogy nem bírtam tovább, a számba haraptam, nehogy még elsírjam magam a végén, mert az azért kurva gáz lett volna. Ekkor észrevettem, hogy Lipcsey összeráncolta a homlokát, amíg hallgatta a zavaros mesémet. Nem mertem folytatni, sőt, igazából el is felejtettem, hogy hol tartottam.

Lipcsey végül azt javasolta, keressem fel az iskolapszichológust.

De nem vette el tőlem a szerepet. Ha késtem a próbáról, nem szidott le, mint a többieket. Ha pontatlanul mondtam a szövegemet, csak intett, hogy folytassam. Ha újra kellett játszsanunk valamit, úgy tett, mintha a többiek rontottak volna. Jó fej akart lenni, érted. Csak aztán hamarosan az egész színjátéskör úgy nézett rám, mint a véres rongyra.

Egy Áts Kata nevű lány gyűlölt a legjobban. Általában a teremből kifelé menet sziszegett rólam a többi kis picsának valami genyóságot. Azon problémáztak, hogy a francért kell nekik is részt venniük a próbákon, ha úgyse csinálnak semmit, csak hallgatják, ahogy mások bénáznak. A beszélgetés innen persze úgy folytatódott, hogy ők bezzeg mennyivel jobban játszanák ezt meg azt a szerepet, és tökre nem igazság, hogy Lipcsey egy kurva versszavalás után statisztálni küldte őket.

Emlékszel, mondtam, hogy mindig nagyon komolyan veszek mindent, amit csinálok. Na, hát most órák közötti szünetekben a szövegemet ismételttem. Meg ha elsétáltam egy tükör előtt, egyből azokat az arckifejezéseket kezdtem gyakorolni, amelyeket a darabban is használnom kellett. Ilyen nagyon komolyan vettem én ám ezt az egészet.

– Mit majomkods? – kérdezte az Áts Kata hirtelen. Épp a mosdókagylón támaszkodtam, és tíz centiről bámultam magam a tükörben, ő meg anélkül jött be a vécébe, hogy meghallottam volna.

– Gyakorlok – vettem oda, és kihúztam magam. – Neked sem ártana.

Erre csak horkantott egyet.

– Na, ez például egészen jó volt. Jövőre talán lehetsz ló, ha Lipcsey a *Caligulát* akarja előadatni.

– Csak tudnám, mire fel van ekkora pofád – vágott vissza az Áts Kata.

– Amikor mindenki tudja, hogy lóg egy deszkád, és szerda délutánonként a sulis agyurkászhoz jársz.

Egy pillanatra kiszáradt a torkom, megszorítottam a hűvös kerámiát. Tudtam, hogy ezek a picsák olyanok, mint a kutyák, ha megérik a gyengeséget, támadnak. Ezért elengedtem a mosdókagylót, aztán ilyen nagyon lazán vállat vontam, érted, és azt feleltem:

– És mi köze ennek bármihez?

– Csak az, hogy Lipcsey csak azért nem hajított ki, mert félt, hogy idegösszeroppanást vagy mit kapsz, és ögyi leszel. Fogadok, hogy vagdosod is magad.

– Mi van? – Hát ezen teljesen kivoltam. Hogy szerinte vagdosom magam. Mintha kétezer-hatban élnék, vagy mi.

– Ja, ne hidd, hogy nem tűnt fel senkinek, hogy folyton hosszúujjúban vagy! Tuti azért, mert a sebeidet rejtegeted.

– Attól, hogy sokszor vagyok hosszúujjúban, és mert egyszer-kétszer elmentem az iskolapszichológushoz, még nem feltétlenül vannak szuicid hajlamaim, te idióta.

– Akkor mutasd meg a csuklódat – követelte.

– A nagy lófaszt – vágtam rá, és feltéptem az ajtót. Elegem volt az egészből, hallod, hú, de nagyon elegem volt már.

Visszamentem a díszterembe, felvettem a földről a táskámat meg a kabátomat, és elhúztam a vérbe, mielőtt még elkezdődött volna a próba.

Az iskolapszichológus egyébként szart sem ért, nekem elhiheted. Először is, mindig egy üres terembe kellett beülnünk, mert a suliban nem volt külön szoba ilyesmire. Abban a környezetben aztán baromi nehéz volt megnyílni egy vadidegen nőnek. Legtöbbször csak azon agyaltam, hogy bezzeg a filmekben mindig ilyen puha, dizájnos fekvőfotelekben picsognak a szereplők a szaros kis életükről. Jó, ha óránként kétszáz dollárt perkálnék, biztos nekem is járna a fotel, meg annyi zsepi abból a puccos, díszdobozos fajtából, amennyit csak akarok. Addig meg kussoljak, és örüljek, hogy a nő tud rám szakítani félórát hetente. Az egész kerület összes iskolája hozzá tartozott, szóval képzelheted, hány depis kamasszal kellett foglalkoznia.

Egyébként le merném fogadni, hogy azok közül a srácok közül, akiket velem együtt kezelt, néhány már megölte magát. Borzasztó pszichológus volt. Ahelyett, hogy megkérdezte volna, hogy vagyok, vagy mi bajom van, vagy akármi, mindenféle hülyeségre volt kíváncsi. Hogy hallgatok-e zenét tanulás közben, meg vannak-e képek a szobám falán, meg ilyenekre. Aztán kifelé menet hozzám vágott egy csomó ilyen önismereti meg személyiségtesztet, hogy töltssem ki otthon. Pedig esküszöm, ha megkérdezte volna, mi van velem, megmondtam volna.

A múltkor például bent voltam az egyik vécéfülkében, épp befejeztem a pisilést, amikor hallottam, hogy bejön egy csapat vihogó picsa. Nem ismertem fel mindenik hangját, csak a Szabó Barbiét. Arról pofázott, hogy tutira nem fog elmenni idén a színjátszósok előadására.

– Vágjátok azt a ronda lányt, az Esztit? Ilyen kurva gáz, félrevágott haja van, tuti láttátok már. Na, hát én azt a szerencsétlent kurvára nem fogom önszántamból nézegetni két óráig, és még fizetni is érte – mondta.

– Ez az a fura csaj, aki folyton fiúnak öltözik? – kérdezett vissza erre az egyik barátnője.

– Ja, állandóan kapucnis pulcsiban nyomul. Kurva retekül néz ki – felelte erre a Szabó Barbi.

– Én azt hittem, transz.

– Tudja a faszom. Lehet, hogy az. Az tuti, hogy soha nem láttam szoknyában, még az évnnyitón se.

– Én azt hallottam a színjátszósoktól, hogy volt a pszichiátrián, mert fel akarta vágni az ereit. Akkor biztos azért csinálta, mert transz. – Na, ezt az eredeti faszágot meg a harmadik hülye picca mondta. – Aztán állítólag az anyja felhívta a sulit, és megkérte Lipcsejt, hogy adjon neki valami kis szerepet a darabban, ilyen... terápiás céllal, vagy mi a faszommal. Vágjátok, hogy akkor majd emberek között lesz, meg lesz értelme az életének, meg akármi, és nem akarja majd kinyírni magát.

– Hát, de ez engem kurvára nem hat meg. Ha így néznék ki, én már rég megtettem volna azt a szívességet az emberiségnek, hogy megölöm magam. De komolyan, már csak az is vizuális környezetszennyezés, hogy a világon van.

Erre vihogtak egy sort, hogy mekkora poén, meg minden.

– Vágjátok, mi még osztálytársak is vagyunk. Szóval tényleg full sokat kell nézmem a képét. Meg amúgy nem vágom, minek akarja mutogatni magát abban a szaros darabban. Bújna inkább el. Oké, hogy csak egy szaros sulis vagyunk, de a színésznők mind szépek. Mégis ki a faszom nézne meg bármit, amiben egy ronda csaj szerepel?

Aztán hallottam, hogy becsapódik az ajtó, és csönd lett.

Szóval én tök szívesen elmondtam volna ezeket a dolgokat az iskola-pszichológusnak, ha megkérdezi, hogy vagyok. Elmondtam volna, hogy kurva szarul. Hogy gyomorgörccsel megyek be minden nap a suliba. Meg hogy amúgy magasról leszarnám ezeket a dolgokat, a képébe röhögnék az összes picának, ha nem érezném azt, hogy igazuk van.

Elmondtam volna, hogy esténként pucéran állok a tükör előtt, és nézem, hogy mi mindent utálok magamon. A hajamat, a bőrömet, a fogaimat, az arcomat, a testszőrzetemet, a melleimet, a zsírt a hasamon, a combomon, a lapos seggemet, a növekedési csíkokat a csípőmön, a visszahúzódott körömágyamat. Hogy addig szoktam gyötörni a bőrömet, amíg vérezni nem kezd.

Aztán meg hetekig nem hagyom begyógyulni a sebeket, mert ha ideges vagyok, mindig lekapargatom róluk a vart. És hogy addig rágom és tépkedem a körmöm meg a megkeményedett bőrt az ujjaimon, amíg be nem gyulad. És aztán meg minél inkább fáj, annál jobban basztatom. Hogy belül sebesre harapdáltam a számat ott, a vécéfülkében, hogy kussban tudjak maradni. Aztán valószínűleg azt is elmondtam volna, hogy miután összeszedtem magam annyira, hogy kijöjjek a mosdóból, egyenesen a tanáriba mentem Lipcseyhez. Megmondtam neki, hogy nem akarok szerepelni a darabjában, és nagyon sajnálom, hogy ilyen későn szólok, de ez nekem nem fog menni.

De hát kurvára nem kérdezte meg. Helyette megtudta rólam, hogy zenehallgatás mellett is tudok tanulni, viszont képek nincsenek a szobámban, mert anyám tutira kinyírna, ha a celluxszal tönkrebasznám a tapétát.